Orędownik Urzędowy powiatu bydgoskiego wychodzi raz tygodniowo i to w środę. — Przedpłata miesięczna tak w miejscu jak i na poczcie zł 1,25.

Ogłoszenia przyjmuje się za opłatą 15 groszy za miejsce 1-łamowe milimetr. Administracja: Bydgoszcz, ul. D-ra Emila Warmińskiego 13 — Telefon 1251

ORĘDOWNIK URZĘDOWY
POWIATU BYDGOSKIEGO

Nr. 12 | Bydgoszcz, dnia 21 marca 1928 r. | Rok 77

Treść: 93. Rozporządzenie policyjne dotyczące ochrony dróg publiczuych (dokończenie). 94. Zachowanie zabytków cechowych. 95. Kredyty dla cegielni. 96. Sprawozdanie Państwowego Banku Rolnego. 97. Wyłudzanie wsparć. 98. Wolne miejsca w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy. 99. Unieważnienie pieczęci obsz. dw. Dąbrówka-Kujawska. 100. Kredyty na podniesienie sadownictwa

93 **SPRAWY RZECZOWE.**

Rozporządzenie Policyjne dotyczące ochrony drog publicznych oraz bezpieczeństwa i porządku ruchu publicznego na obszarze Województwa Poznańskiego.

Dokończenie.

CZĘŚĆ III.

Porządek ruchu na drogach publicznych

A. Ruch w ogólności.

Tamowanie ruchu pieszego.

§ 59.

Do ruchu pieszego służą chodniki na ulicach i drogi na promenadach Wzbronione są na nich wszelkie czynności, mogące ograniczać albo wstrzymywać ruch publiczny, a więc: wjeżdżanie wozów i zatrzymywanie ich tamże, konna jazda, ruch taczek, prowadzenie bydła, jazda rowerem, prowadzenie rowerów, ruch wózków ręcznych, służących do przewożenia przedmiotów, noszenie wielkich przedmiotów, któreby swemi rozmiarami lub innemi właściwościami mogły przechodniom przeszkadzać.

Psy.

§ 60.

Każdy pies zaopatrzony być musi w obrożę, przy której musi być umieszczona marka kontrolna z. numerem rejestracyjnym, wydana przez miejski urząd podatkowy wzgl. wydział powiatowy (powiatowe kasy komunalne, magistrat).

Psy następujących gatunków:

1. Psy alpejskie (krótkowłose i długowłose bernardyny ich odmiany),
2. brytany (niemieckie, ulmskie, duńskie i ich odmiany,
3. owczarki szkockie i niemieckie psy owczarskie,
4. psy nowo-fundlandzkie,
5. buldogi,
6. wielkie charty, rosyjskie i inne charty,
7. mieszańcy podanych wyżej ras,
8. psy rzeźnicze wszelkiego rodzaju,
9. psy pociągowe, dopóki są zaprzągnięte,
10. wszystkie ostre psy,
11. wszyskie psy, których właściciel (posiadacz) otrzymał odpowiednie polecenie sądowe lub policyjne, muszą na drogach i placach publicznych oraz w miejscach odwiedzanych przez ludzi np. w bramach, sieniach, podwórzach itp. nosić trwały i stosowny oraz sięgający poza pysk kaganiec, uniemożliwiający psu kąsanie, a pozwalający mu jednak swobodnie oddychaći złopać wodę.

Właściciele psów winni dbać o to, aby ich psy nie biegały luzem na ulicy i w publicznych plantacjach; w miejskich ogrodach wolno psy prowadzić tylko na smyczy. Puszczanie psów w nocy luzem na ulicę jest wzbronione. Również winni właściciele psów dbać o to, ażeby w nocy głośnem bezustannem szczekaniem nie zakłócały spokoju nocnego. Jako czas nocny obowiązuje czas od godziny 22-giej (10 godziny wieczorem) do 6 tej godziny rano.

Puszczanie psów luzem na miejscach publicznych i prowadzenie ich tamże podczas jakiegokolwiek rodzaju uroczystości

lub zebrań jest zakazane. Również zabrania się surowo wprowadzania psów na cmentarze, do ogrodów koncertowych itp.

Regulowanie ruchu na chodnikach.

§ 61

Na chodnikach należy chodzić tylko po prawej ich stronie. Większym zbiorowiskom osób, pochodom nie wolno używać chodników. Na chodnikach nie wolno iść pod rękę więcej niż dwom osobom. Na mostach należy również chodzić po prawej stronie. Osobom których odzież brudzi przy zetknięciu się lub farbuje (np. kominiarze), nie wolno używać chodników.

Wózki dziecięce i wózki dla chorych

§ 62.

Ruch wózków dziecięcych oraz wózków dla chorych jest na chodnikach i na ścieżkach w plantach dozwolony, lecz nie wolno tamować ruchu publicznego przez prowadzenie dwóch wózków obok siebie, przystawanie itp.

Zastawianie dróg.

§ 63.

Wszelkie zastawianie chodnika, jezdni i wogóle dróg publicznych np. przy załadowywaniu lub wyładowywaniu beczek lub innych przedmiotów, przez ustawianie drabin itp. jest wzbronione z wyjątkiem w wypadkach przewidzianych w § 56 niniejszego rozporządzenia.

Używanie jezdni.

§ 64

Na drogach publicznych tylko na jezdniach dozwolone jest jeżdżenie wozami, konna jazda ruch rowerów i taczek, poganianie lub prowadzenie bydła. Nie wolno jeździć przez ulicę, na której umieszczony jest napis o zamknięciu ruchu.

Miejsowe władze policyjne mogą oznaczyć miejsca, w ktorych specjalne posterunki policji państwowej będą regulowały ruch publiczny. W wyjątkowych wypadkach do regulowania ruchu mogą być użyte posterunki służby drogowej lub wojskowe. Do wskazówek tych posterunków muszą się stosować tak osoby idące pieszo lub jadące konno, jakoteż woźnice pojazdów konnych i kierownicy pojazdów mechanicznych.

Zabrania się pozostawiać dzieci bez opieki na jezdni dróg publicznych, oraz wypuszczać na drogi i plantacje miejskie zwierzęta i ptactwo domowe. Chwytanie się pojazdu, będącego w ruchu, zwieszanie się u takiego pojazdu i pędzenie za nim jest wzbronione.

Przechodzenie przez jezdnię na drugą stronę.

§ 65.

Przejścia poprzez jezdnię na drugą stronę ulicy (drogi) należy dokonać najkrótszą drogą pod kątem prostym w pobliżu skrzyżowania ulic.

Przechodzić przez jezdnię należy krokiem przyspieszonym, zwracając baczną uwagę najpierw na pojazdy z lewej apotem z prawej strony.

Usłyszawszy nawoływanie lub sygnał ostrzegawczy, należy obejrzeć się w kierunku głosu i ewentl. zatrzymać się, aby pojazd mógł przejechać. Rozmyślne nieusuwanie się z drogi przed przejeżdżającemi pojazdami jest zabronione.

Nie wolno przebiegać jezdni mimo danego sygnału ostrzegawczego.

Jeżdżenie po szynach tramwajowych.

§ 66.

Pojazdami nie wolno rozmyślnie jeździć po szynach tramwajowych.

Tamowanie ruchu na jezdni.

§ 67.

Podczas jazdy każdy wóz powinien trzymać się prawej strony jezdni. Jeżeli wyjątkowo zachodzi potrzeba jazdy lub zatrzymania wozu po stronie przeciwnej, nie wolno prędzej skręcać w stronę przeciwną ani dłużej się zatrzymywać, niż tego wymaga konieczna potrzeba.

Zatrzymywanie wozu na środku jezdni, na szynach kolejowych, mostach i na przejściach przez tory, przeznaczonych do użytku pieszego oraz przy przystankach tramwajów i autobusów i na skrzyżowaniu dróg (ulic) jest zabronione.

Zatrzymując wozy. należy podjeżdżać jaknajbliżej do ścieku i zważać na to, żeby nie uszkodzić drzew alejowych

Wymijanie i wyprzedzanie pojazdów.

§ 68.

Wymijanie pojazdów, nadjeżdżających z przeciwnych kierunków, winno odbywać się w ten sposób, że każdy trzyma się prawej strony jezdni.

Wyprzedzanie pojazdów, jadących w tym samym kierunku, następuje na lewo i to kłusem. Tramwaje należy wyprzedzać na prawo a tylko wtedy na lewo, jeżeli pojedyńczy tor tramwajowy znajduje się tuż przy samym chodniku. Przy wyprzedzaniu należy zachować konieczną w tym razie ostrożność.

Wzbronione jest wyprzedzanie na skrzyżowaniach ulic, mostach i znacznych spadkach oraz przed przystankami tramwajów i autobusów, lub jeżeli wskutek nadjeżdżania wozów od strony przeciwnej, droga jazdy jest lub będzie ścieśniona.

Wzbronione jest przeciwdziałanie wyprzedzaniu jak również bicie cudzych koni. Nie-

usuwanie się pojazdów na prawą stronę jezdni na sygnał, dany przez samóch wyprzedzający, jest wzbronione.

Skręcanie.

§ 69.

Skręcać w poprzeczną ulicę w prawo należy małym łukiem przy brzegu prawego chodnika. Skręcać w lewo należy dużym łukiem, trzymając się jak najbliżej prawego chodnika i objeżdżając punkt skrzyżowania się ulic (posterunek policyjny, latarnię, słup, wysepkę, skwer).

Porządek ruchu na jezdni.

§ 70.

Pojazdy, posuwające się wolno wozy ciężarowe, wózki ręczne, rowery i inne, winny zajmować miejsce na jezdni przy samym chodniku prawym, dalej powinny się posuwać pojazdy szybsze, samochody ciężarowe, pojazdy osobowe konne itp., na środku jezdni s.mochody osobowe i motocykle.

Prowadzenie dwóch pojazdów rzędem obok siebie jest wzbronione.

Twarda nawiechrznia na drogach bitych i brukowanych.

§ 71.

Ruch pojazdów zaprzęgowych i zwierząt pędzonych lub prowadzonych na drogach bitych i brukowanych winien odbywać się na twardej nawierzchni. Nie na twardej nawierzchni ruch ten może się odbywać tylko tam, gdzie istnieją letnie tory.

Oddziały wojskowe, pochody, straż pożarna.

§ 72.

Oddziałom wojskowym, publicznym pochodom, pogrzebom, wozom pocztowym oraz wodzom straży pożarnej i samochodom sanitarnym winny inne pojazdy, taczki itp. ustąpić z drogi, a w braku miejsca do ustąpienia zatrzymać się, dopóki nie przejdą wzgl. przejadą.

Wszelkie pochody itp. winny wozom straży pożarnej, których zbliżanie się oznajmia sygnał dzwonka lub paląca się pochodnia oraz samochodom sanitarnym ustępować względnie zatrzymać się, póki nie przejadą.

Przejeżdżanie przez kolumnę wojska lub straży pożarnej jest wzbronione.

Wąska droga jazdy.

§ 73.

Jeżeli droga jezdna jest tak wąska, że jechanie dwóch wozów obok siebie jest niemożliwe, nie wolno na nią wjeżdżać tak długo, dopóki woźnica wzgl. szofer nie przekona się że droga jest wolna.

Jazda wolna.

§ 74.

Powoli jechać należy przez mosty, bramy wjazdy i wyjazdy, przy skręcaniu z jednej ulicy na drugą, na wąskich i spadzistych ulicach oraz wszędzie tam, gdzie to jest przez odpowiedni napis nakazane.

Szybka jazda.

§ 75.

Szybkość pojazdów konnych i mechanicznych na drogach publicznych nie może zagrażać bezpieczeństwu jadących osób i musi być taką, aby woźnica wzgl. kierowca w każdej chwili i przy wszelkich okolicznościach mógł dostosować się do wymagań bezpieczeństwa ruchu publicznego oraz ochrony dróg i mostów.

Pojazdom mechanicznym, których waga wraz z ładunkiemu przekracza 3000 kg. zabrania się poruszać z szykością większą niż 25 km. na godzinę.

W miejscowościach zabudowanych wolno jechać konnym pojazdom osobowym z szybkością nie większą niż 12 km. na godzinę, mechanicznym pojazdom osobowym z szybkością nie większą niż 25 km. na godzinę, a ciężarowym z szybkością nie większą niż 15 km. na godzinę.

Na skrzyżowania dróg, ostrych skrętach i podczas mgły, gołoledzi, na wszystkich miejscach spadzistych, niebezpiecznych lub śliskich, wolno jest jechać z szybkością nie większa niż 10 km. na godzinę.

Przez wszystkie mosty drewniane o długości ponad 20 m. zabrania się przejeżdżać z szybkością większą niż 6 km. na godzinę (szybkość konia w stępie).

Osoby, prowadzące pojazdy mechaniczne lub rowery, winny dawać zawczasu dźwiękowy sygnał ostrzegawczy, szczególnie przed zakrętami i skrzyżowaniem dróg, oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni lub gdy zbliżają się do oddzielnie stojących budynków.

Wozom, które nie mają resorów albo wskutek rodzaju swej budowy lub ładunku wywołują przy szybkiej jeździe silny hałas lub turkot, wolno tylko celem wyminięcia wozów, jadących w tym samym kierunku, przejeżdżać w szybkiem tempie, pozatem winny one jechać tylko powoli.

Ściganie się.

§ 76.

Wszelkie ściganie się osób pieszych, jeźdźców, samochodów, motocykli, rowerów, pojazdów konnych itp. na drogach publicznych (ulicach), podczas ruchu zwykłego, jest bezwarunkowo wzbronione.

Na urządzenie w celach sportowych wyścigów na drodze publicznej należy uzyskać pozwolenie Urzędu Wojewódzkiego.

Wozy z produktami targowemi.

§ 77.

Wozom, przyjeżdżającym do miasta z produktami targowemi, nie wolno przebywać podczas targu poza miejscem targu w celach handlowania przywiezionemi produktami. Również nie wolno wozów tych zatrzymywać na ulicy.

Sprzęganie wozów

§ 78.

Bezpośrednio jeden za drugim nie może jechać więcej niż 6 wozów. Odległość między grupami po 6 wozów winna wynosić najmniej 30 m.

Szczelne zamykanie wozów transportowych.

§ 79.

Wozy, których używa się do przewożewożenia rzeczy płynnych lub wydzielających kurz albo rosypujących się, muszą być w ten sposób urządzone, by ich zawartość nie mogła się wylewać, wysypywać lub ulatniać w powietrze.

Gruzy z budowli, rumowiska, miał i inne wydzielające kurz ładunki wolno przewozić tylko w stanie zwilżonym.

Przedmioty wstręt wywołujące lub mogące płoszyć zwierzęta pociągowe lub bydło, wolno przewozić tylko szczelnie przykryte.

Ładunek.

Szerokość, długość, wysokość i waga ładunku.

§ 80.

Obrys pojazdu, jadącego na drodze publicznej, tj. jego szerokość wraz z wszystkiemi wystającemi częściami ładunku, nie może przekraczać 2,5 m., długość zaś z ładunkiem i dyszlem nie powinna wonosić więcej niż 10 m., a wysokość wraz z ładunkiem, 4 m. ponad powierzchnię drogi.

Przedmioty, wystające z tyłu poza wozem, należy w dzień opatrzyć w widoczne znaki, a wieczorem w zapaloną latarkę dodatkową.

Pojazdy, których wymiary przekraczają wymienione powyżej formy przepisowe, mogą krążyć w miastach tylko za specjalnem zezwoleniem, wydanem przez właściwą władzę policyjnę, a na drogach publicznych, w miejscowościach niezabudowanych, za zezwoleniem zarządu drogowego.

Pozwolenie to wininien powożący wzgl. kierowca samochodowy mieć podczas jazdy przy sobie i okazywać na żądanie władzy policyjnej albo organów zarządu drogowego.

Przepisy te, co do wymiarów pojazdu, nie stosują się do wozów ciężarowych z belkami, rusztowaniami drabinowemi itp.

Waga pojazdu wraz z ładunkiem powinna być zawsze, a zwłaszcza podczas gołoledzi, w takim stosunku do siły pociągowej lub siły napędu, ażeby pojazd zawsze mógł poruszać się bez przeszkód.

Powożący, którzy przeciążają zwierzęta pociągowe, będą karani za tamowanie ruchu niezależnie od odpowiedzialności karnej za dręczenie zwierząt.

Sposób ładowania.

§ 81.

Ładunek winien być tak podzielony i przymocowany, żeby nie mógł spaść lub spowodować przewrócenie wozu.

Zwłaszcza beczki, worki, skrzynie i inne przedmioty, wystające ponad wozem lub po jego bokach, należy silnie przymocować zapomocą powrozów lub łańcuchów. Wleczenie przedmiotów po ziemi jest wzbronione.

Przewożenie przemiotów, powodujących hałas.

§ 82.

Blachy, sztaby żelazne itp. należy tak ułożyć na wozie lub opakować, żeby przy przewożeniu nie powodowały hałasu. Przy ładowaniu i wyładowywaniu nie wolno przedmiotów tych rzucać. Miejscowa władza policyjna może wydać stosownie do miejscowych warunków specjalne rozporządzenie, regulujące przejeżdżanie wozów z ładunkami, wywołującemi silny hałas.

Przewożenie ciężarow przez mosty.

§ 83.

Zabrania się bez specjalnego zezwolenia przewozić przez mosty ciężarów, przekraczających dopuszczalne obciążenie mostu, wskazane na tablicy przy wjeździe na most.

W razie potrzeby wzmocnienia mostu, ponosi przewożący koszta z tem wzmocnieniem związane, a określone przez właściwy zarząd drogowy.

Ze względu na stan mostów lub nawierzchni dróg jakoteż ze względu na wyjątkowe warunki bezpieczeństa ruchu może właściwa miejscowa władza policyjna wzgl właściwy zarząd drogowy na pewien czas zabronić lub ograniczyć ruch pojazdów wzgl. niektórych ich rodzajów na określonych odcinkach dróg. O wydanem takiem zarządzeniu winny władze powyższe natychmiast wzajemnie się zawiadamiać.

B. Ruch pojazdów konnych.

Tablica imienna.

§ 84.

Każdy pojazd konny, który nie jest wyłącznie przeznaczony do przewożenia osób, winien być zaopatrzony w tablicę, umieszczoną po lewej stronie, posiadającą imię i nazwisko i miejsce zamieszkania (miasto

(ulicę i numer lub nazwę wsi i powiatu), właściciela pojazdu. Przy wozach większych majątków ziemskich wystarczy nazwa tychże majątków ziemskich oraz nazwa powiatu, a przy wozach, należących do firm, związków itp. — ich nazwa i dokładny adres.

Jeżeli kilka takich wozów należy do jednego właściciela, to oprócz tego winny one być oznaczone liczbami porządkowemi.

Rozmiar tablicy winien wynosić 15×20 cm. Napis winien być czytelnie wykonany czarną farbą na białem tle, a litery mają być nie mniejsze niż 4 cm.

Powyższy przepis nie dot. powozów rządow.

Hamulce.

§ 85.

Wszelkie pojazdy zaprzęgowe, utrzymywane w celach zarobkowych dla przewozu ciężarów i osób, z wyjątkiem pojazdów osobowych na 1 do 4 miejsc, winny być zaopatrzone w hamulce, sporządzone z mocnego materjału, poruszane z siedzenia powożącego i działające szybko i sprawnie na tylne koła pojazdu.

Ciężarowe pojazdy zaprzęgowe wiejskie mogąc mieć hamulce, poruszane nie z miejsca dla woźnicy.

Dyszle.

§ 86.

Dyszle u wozów i sań winny być mocne, ażeby umożliwiały zatrzymanie wozu wzgl. sań w każdej chwili.

Sanie.

§ 87.

Zabrania się używać sań bez dyszla i hołobli, mających zaprzęg tylko z pasów lub postronków.

Zabrania się jeździć saniami po drogach publicznych bez dzwonków lub grzechotek, nawet w takim razie, jeżeli kilka sań tworzy jedną kolumnę.

Nie wolno przewozić na drogach publicznych ciężarów saniami, których płozy mają w części dolnej mniej niż 120 cm. długości i mniej niż 10 cm. szerokości. (Płozy są to dwa drągi pod saniami, z przodu zakrzywione).

Uprząż i zaprząg.

§ 88.

Uprzęże zwierząt pociągowych muszą być trwałe i w dobrym stanie

Zaprzęg w jednego konia winien posiadać hołoble tj. 2 drążki, między któremi zaprzęga się konia do jednokonnego wózka.

Wielkość zaprzęgu.

§ 89.

Ogólna liczba koni zaprzężonych obok siebie wraz z ewent. uwiązanemi do nich końmi nie powinna przekraczać trzech.

Konie, prowadzone za wozem, muszą być tak krótko uwiązane, żeby nie mogły schodzić w bok. Konie, które kąsają, powinny być na drogach publicznych stale zaopatrzone w mocny kaganiec.

Konie, których nie wolno używać do zaprzęgu.

§ 90.

Nie wolno używać do jazdy zwierząt pociągowych kulawych, lub zakaźnie chorych zwierząt, z widocznemi skazami, zwierząt poważnie pokaleczonych, słabych z powodu starości lub oczywiście przemęczonych. Zakazane jest niepotrzebne i nadmierne bicie zwierząt.

Oświetlenie.

§ 91.

Każdy wóz znajdujący się wieczorem i w nocy na drodze publicznej, a w taborach pierwszy i ostatni wóz, winien być z nastaniem ciemności oświetlony przynajmniej jednem bezbarwnem światłem, umieszczonem po lewej stronie wozu i widocznem z daleka.

Powozy i wózki osobowe winny być zaopatrzone w dwie latarnię, umieszczone po bokach i tak urządzone, aby rzucały jasne bezbarwne światło wprost i na boki, wtył zaś czerwone.

Odpowiedzialność.

§ 92.

Za nieprzestrzeganie przepisów, zawartych w §§ 84—91 niniejszego rozporządzenia, odpowiada właściciel pojazdu i woźnica. Odpowiedzialność właściciela upada, jeżeli w danych okolicznościach uczynił wszystko, by nie być narażonym na odpowiedzialność, a mianowicie poczynił wszelkie możliwe kroki, ażeby przepisy były przestrzegane przez woźnicę.

Woźnica.

§ 93.

Każdy zaprzęg winien mieć swego woźnicę. Wyjątek dopuszczalny jest tylko przy taborach, gdzie woźnica może prowadzić dwa wozy, jeden za drugim, zaprzężone tylko w jednego konia każdy.

Zabrania się pod karą poniewierać konie lub powierzyć powożenie osobom, nieobeznanym z końmi i obowiązującemi przepisami o ruchu kołowym na drogach publicznych oraz osobom niezdatnym do powożenia z powodu wad umysłowych lub ułomności cielesnych, albo mającym mniej niż lat 16.

Woźnica, któryby podczas powożenia usnął lub powoził, będąc pijanym, będzie pociągnięty do surowej odpowiedzialności.

Osobom nieodpowiednim, a zwłaszcza osobom kilkakrotnie karanym za przekroczenie przepisów o ruchu kołowym, może

Wojewoda ze względów bezpieczeństwa publicznego zakazać jeździć konno lub samodzielnie kierować zaprzęgiem na obszarze tut. Województwa.

Miejsce woźnicy.

§ 94.

Każdy wóz powinien tak być urządzony aby woźnica miał z swego miejsca widok na wszystkie strony. O ile woźnica nie siedzi na siodle, winien zajmować na wozie miejsce dla niego przeznaczone lub ewent. iść obok wozu z lewej strony, nie puszczając cugli z rąk.

Nawoływanie przy spotkaniu.

§ 95.

Przy wymijaniu wozów lub przechodniów powinien woźnica ostrzegać głośno i wczas, ewent. się zatrzymać.

Zatrzymywanie wozów.

§ 96.

O zamiarze zatrzymania wozu lub o zamiarze zmiany kierunku jazdy winien woźnica uprzedzić jadących za nim przez podniesienie bicza lub ręki.

Nadzór w razie oddalenia się woźnicy od zaprzęgu.

§ 97.

Nie wolno zostawiać zaprzężonego wozu na publicznej drodze bez nadzoru. Oddalając się od zaprzęgu, powinien woźnica na cały czas swej nieobecności polecić nadzór innej osobie, odpowiadającej warunkom przewidzianym w § 93.

Zbyteczne dzwonienie.

§ 98.

Przy wozach posiadających dzwonek, np. wozy mleczarskie, wolno używać dzwonka tylko celem zwrócenia uwagi interesentom, jednakowoż zabrania się przez długotrwałe dzwonienie zakłócać spokój na drogach publicznych.

C. Ruch pojazdów mechanicznych.

Znaki rejestracyjne i numery próbne.

§ 99.

Wszystkie pojazdy mechaniczne, znajdujące się na drogach publicznych, bez względu na to, z jakiego powodu i w jakim celu, muszą być zaopatrzone w znaki rejestracyjne wydane przez Urząd Wojewódzki.

Wobec tego osoby i przedsiębiorstwa, zajmujące się fabrykacją, naprawą wzgl. sprzedażą pojazdów mechanicznych, oraz osoby, przedstawiające pojazd mechaniczny do zbadania lub rejestracji, obowiązane są dla próbnych jazd oraz koniecznych wyjazdów przed rejestracją wyjednać w Urzędzie Wojewódzkim przydział numerów próbnych.

Wysokość kwot, wpłaconych na dochód budżetu Ministerstwa Robót Publicznych za przydział numerów próbnych, określona jest przepisami § 23 rozporządzenia Min. Robót Publicznych i Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 r. o ruchu samochodów i td. (Dz. Ust. R. P. nr. 65, poz. 587) oraz późniejszemi rozporządzeniami.

Osoby i przedsiębiorstwa, które zgłosiły swój pojazd mechaniczny do rejestracji w Urzędzie Wojewódzkim, a nie są zaopatrzone w wymieniony powyżej numer próbny, mogą się wystarać o bezpłatny numer próbny, ważny tylko na czas potrzebny do rejestracji.

Dopuszczone do ruchu pojazdy mechaniczne wciąga Urząd Wojewódzki do specjalnego rejestru, wyznacza znak rejestracyjny dla danego pojazdu i wydaje właścicielowi tablicę z tym znakiem dla umieszczenia na pojeździe oraz kartę rejestracyjną czyli pozwolenie na kursowanie pojazdu, ważne dla całego obszaru Rzeczypospolitej Polskiej.

Przykrywanie czemkolwiek znaków pojazdu mechanicznego jest zabronione. Znaki te należy zawsze utrzymywać w stanie czystym i czytelnym, Ozdabianie znaków rejestracyjnych lub umieszczanie obok nich i wogóle z przodu lub z tyłu pojazdów napisów, liter, znaków i cyfr poza znakami klubowemi i fabrycznemi jest niedopuszczalne.

Przenoszenie znaków rejestracyjnych z jednego pojazdu na drugi, chociażby tego samego typu, jest wzbronione.

Wykazy (dyplomy) szoferskie.

§ 100.

Osoby cywilne jakoteż i wojskowe, prowadzące pojazdy mechaniczne na drogach publicznych, winny posiadać wykaz (dyplom) szoferski czyli pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego, wydane przez właściwy Urząd Wojewódzki w myśl przepisów rozporządzenia Ministerstwa Robót Publicznych i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 6 lipca 1922 r. o ruchy samochodów i td. (Dz. U. R. P. nr. 65, poz. 587) wzgl. przez władze wojskowe.

Obcokrajowcy, prowadzący zagraniczne pojazdy mechaniczne kursujące na podstawie międzynarodowego świadectwa drogowego winni mieć zamiast wymienionego powyżej wykazu szoferskiego upoważnienie do prowadzenia tego pojazdu, wypisane w temże międzynarodowem świadectwie drogowem.

Obowiązek okazywania kart rejestracyjnych i wykazów szoferskich.

§ 101.

Kierowca pojazdu mechanicznego obowiązany jest w czasie prowadzenia pojazdu tego

na drodze publicznej mieć zawsze przy sobie pozwolenie na prowadzenie pojazdu mechanicznego (wykaz szoferski) i pozwolenie na dopuszczenie pojazdu tego do ruchu (kartę rejestracyjną). Dokumenty te winien kierowca okazywać na każde żądanie policji państwowej, służby drogowej i urzędów gminnych, upoważnionych w myśl art. 19 ustawy z dnia 7 października 1921 (Dz. Ust. R. P. nr. 89, poz. 656) do czuwania nad przestrzeganiem przepisów porządkowych na drogach publicznych jakoteż na żądanie osób specjalnie do tego upoważnionych przez Pana Wojewodę lub Ministerstwo Robót Publicznych Na znak dany ręką przez organa policji lub służby drogowej kierowca obowiązany jest niezwłocznie pojazd zatrzymać.

Międzynarodowe świadectwo drogowe, wydane przez władze polskie, nie zastępują na obszarze tut. Województwa karty rejestracyjnej ani wykazu szoferskiego.

Kierowcy pojazdów mechanicznych, zaopatrzonych numerami próbnemi, winni zamiast karty rejestracyjnej posiadać kartę danego numeru próbnego.

Prolongaty wymienionych powyżej dokumentów.

§ 102.

Karty rejestracyjne winny być co rok w ciągu marca przedstawione w Urzędzie Wojewódzkim do prolongowania.

Wykazy szoferskie winny być także co rok najdalej do 1-go kwietnia przedłożone w Urzędzie Wojewódzkim do prolongaty.

Perjodyczne badanie przepisów mechanicznych.

§ 103.

Pojazdy mechaniczne, używane do celów zarobkowych, tak osobowe jak i ciężarowe podlegają perjodycznemu badaniu przez Komisję Samochodową raz na rok, a wszelkie inne pojazdy mechaniczne raz na 3 lata. Obowiązek przestrzegania terminów leży na właścicielach pojazdów.

Oświetlenie pojazdów mechanicznych.

§ 104.

Z zapadnięciem zmroku winien każdy samochód, znajdujący się na drodze publicznej, być zaopatrzony w światło, a to: 2 latarnie o łagodnym blasku bezbarwnym z przodu oraz 1 czerwoną z tyłu po lewej stronie pojazdu. Prócz tego tylna tablica ze znakiem rejestracyjnym winna być należycie oświetlona. Latarka tylna oraz urządzenie do oświetlenia tylnego znaku nie mogą być gaszone i zapalane z siedzenia kierowcy lub z wnętrza pojazdu.

Motocykle bez przyczepki winny posiadać tylko 1 światło białe, umieszczone z przodu.

Motocykle z przyczepką powinny posiadać, oprócz światła z przodu, także tylne światło czerwone, podobnie jak samochody.

Pojazdy mechaniczne, służące dla celów rolnictwa, udające się z miejsca postoju na roboty w polu lub odwrotnie, mogą być oświetlone tylko jedną ręczną latarką.

Reflektory.

§ 105.

W miastach położonych na obszarze tutejszego Województwa, wolno na ulicach, słabo oświetlonych, używać reflektorów celem umożliwienia kierowcy samochodu rozpoznania drogi lub zauważenia przeszkód lub przedmiotów, znajdujących się na jezdni.

Rozporządzenia Miejskich Urzędów Policyjnych w Poznaniu, Bydgoszczy, Gnieźnie i Inowrocławiu podadzą do publicznej wiadomości spis ulic, na których stosowanie reflektorów jest dopuszczalne.

Sygnały dźwiękowe.

§ 106.

Jako dzwiękowy sygnał ostrzegawczy wolno jest kierowcom samochodów używać tylko ręcznych trąbek o niskim tonie, a na obszarze tutejszego Województwa także klaksonów, motocykliści zaś winny używać trąbek o wysokim tonie. Używanie innych sygnałów jak: gwizdek, syren, piszczałek lub dzwonków jest wzbronione.

Kierowcy pojazdów mechanicznych ratunkowych (sanitarnych i straży pożarnej) mogą dla odróżnienia używać specjalnych sygnałów jak: dzwonków, gwizdek, syren, piszczałek itp.

Również wzbronione jest nadużywanie sygnału dźwiękowego, który należy stosować tylko dla niezbędnego ostrzeżenia osób pieszych lub powożących.

Sygnał ten dawać należy zawczasu, szczególnie przet zakrętami i skrzyżowaniami dróg oraz w miejscach, gdzie droga nie jest widoczna na dłuższej przestrzeni, lub gdy pojazd zbliża się do oddzielnie stojących budynków.

W chwili przejazdu obok wozów z końmi wolno, by nie płoszyć koni, dawać sygnały tylko w wyjątkowych wypadkach celem zapobieżenia nieszczęśliwemu wypadkowi.

Zatrzymywanie pojazdów mechanicznych i zmiana kierunku jazdy.

§ 107.

Przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego lub przed zmianą kierunku jazdy winien

kierowca tego pojazdu dać sygnał, a mianowicie: przed zatrzymaniem pojazdu mechanicznego wyciągnąć rękę w górę, a zmianę kierunku jazdy wskazać ręką w odnośnym kierunku.

Samochody kryte winny mieć specjalny przyrząd mechaniczny celem zastąpienia sygnału dawanego ręką.

Dymienie silnika.

§ 108.

Wolny wydmuch tłumika winien być w miejscowościach zabudowanych zawsze szczelnie zamknięty.

Nie wolno wyjechać pojazdem mechanicznym na ulicę, jeżeli silnik dymi wskutek przeoliwienia.

Kierowcy motocykli i samochodów.

§ 109.

Kierowcy samochodów, motocykli oraz rowerzyści winni ostrzegać zapomocą specjalnych sygnałów, inni powożący zapomocą głosu.

Jeżeli ostrzerzenie takie nie wystarczy, należy zwolnić bieg swego pojazdu lub zatrzymać go.

Zabrania się kierowcom pojazdów mechanicznych wskutek nieoględnej lub lekkomyślnej jazdy opryskiwać przechodniów błotem.

Oddalenie się kierowcy od pojazdu.

§ 110.

Dopóki maszyna lub silnik pracuje, kierowca nie powinien schodzić z pojazdu i nie ma prawa oddalać się. Przed oddaleniem się winien zacisnąć hamulec i uniemożliwić puszczanie w ruch pojazdu przez osoby niepowołane.

Zakaz palenia tytoniu w samochodach.

§ 111.

Zabrania się osobom kierującym pojazdem mechanicznym, a w autobusach również pasażerom, palenia tytoniu podczas jazdy oraz postoju samochodu. W czasie postoju samochodu zakaz palenia obowiązuje kierowcę, o ile tenże znajduje się w chwili postoju przy kierownicy.

Zakaz prowadzenia pojazdu przez kierowcę nietrzeźwego.

§ 112.

Prowadzenie pojazdu mechanicznego przez kierowcę nietrzeźwego jest surowo wzbronione. Za przestępstwo to przewidziana jest kara sądowa i utrata dyplomu szoferskiego.

Autobusy.

§ 113.

Dla autobusów wyda tutejszy Urząd Wojewódzki osobne przepisy.

D. Doróżki konne i samochodwe.

§ 114.

Osobno również ureguluje się sprawę uruchomienia doróżek konnych i samochodowych.

E. Tramwaje.

§ 115.

Motorniczych tramwajowych obowiązują ogólne przepisy o ruchu ulicznym z uwzględnieniem tych, które wynikają ze specjalnych właściwości ruchu tramwajowego.

W razie chwilowego zatrzymania ruchu ulicznego wogóle lub wozów tramwajowych na linji w szczególności, należy wozy tramwajowe tak ustawić, aby co trzy wozy był pozostawiony 4-metrowy odstęp.

Wozów tramwajowych nie wolno zatrzymywać na skrzyżowaniach ulic oraz na zakrętach, z wyjątkiem potrzeby spowodowanej wypadkiem. Wozy tramwajowe, doczepiane do motorowych wozów tramwajowych, mogą być doczepione i odczepione na drogach publicznych tylko na przystankach końcowych lub w miejscach specjalnie na ten cel przez Urząd Wojewódzki wyznaczonych na podstawie wniosków miejscowej władzy policyjnej. Reflektory, używane przy wozach tramwajowych, podpadają pod przepisy, dotyczące reflektorów przy pojazdach mechanichnych.

F. Ruch rowerów.

§ 116.

Każda osoba, jeżdżąca na rowerze po drogach publicznych, winna posiadać imienną kartę rowerową, wydaną przez miejscową władzę policyjną na pisemną lub ustną prośbę tejże osoby.

Kartę tę należy podczas jazdy rowerem na drogach publicznych mieć przy sobie i okazywać na każde żądanie organów wymienionych w § 101 niniejszego rozporządzenia.

Rowery, dopuszczone do ruchu po ulicach.

§ 117.

Do krążenia po ulicach dopuszcza się tylko rowery jedno i dwuosobowe (tandemy), zaopatrzone w sprawnie działający hamulec, latarkę na przodzie o bezbarwnem świetle i dzwonek jako sygnał ostrzegawczy.

Używanie przez cyklistów innych sygnałów niż dzwonki jest wzbronione.

Tabliczki rejestracyjne na rowerach.

§ 118.

Rozporządzenie policyjne w przedmiocie tabliczek rejestracyjnych na rowerach z dnia 30 sierpnia 1927 l. dz. 18147/27 II. (Dz. Urz. Woj. Pozn. nr. 43, poz. 563) reguluje sprawę tabliczek rejestracyjnych na rowerach.

Zakaz wypuszczania z rąk kierownicy podczas jazdy.

§ 119.

W czasie jazdy na drogach publicznych nie wolno cyklistom wypuszczać z rąk kierownicy.

Cyklistom, jadącym na rowerach jednoosobowych, nie wolno zabierać ze sobą osób dorosłych. Dzieci poniżej szejściu lat mogą być zabierane, jeżeli dla nich jest urządzone specjalne siedzenie.

Miejsce dla jazdy rowerem.

§ 120

Jadący na rowerach po drogach bitych lub brukowanych mogą używać poboczy (burt), o ile to nie utrudnia ruchu pieszego, odbywającego się na tych poboczach.

W obrębie miast i miejsc zamieszkałych zabrania się jeździć rowerem na chodnikach.

Rowery z wbudowanemi motorami.

§ 121.

Rowery z przystosowanemi silnikami napędowemi podlegają przepisom o ruchu samochodów i innych pojazdów mechanicznych.

G. Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy.

Uwaga: Poniższe przepisy nie odnoszą się do wózków dla dzieci, chorych i kalek.

§ 122.

Wózki ręczne lub ciągnięte przez psy, sanki, taczki itp. krążyć mogą tylko na jezdni. Wózki te powinny być zaopatrzone w latarnię, umieszczoną z lewego boku.

§ 123.

Kierowcom wózków ciągniętych przez psy itp. oraz wózków ręcznych i taczek ciągniętych dozwala się wszakże nosić latarnię w ręku, jeżeli nie można ich przywiązać do wozu lub do zwierząt pociągowych lub też dyszla. Przy wózkach i taczkach pchanych lub posuwanych musi latarnia znajdować się zawsze na przodzie wózka lub tp.

H. Zwierzęta.

Prowadzeni koni.

§ 124.

Dla koni wierzchowych nie wolno używać uzdy bez wędzidła. Jeźdźcom, prowadzącym obok siebie konie wolno jechać tylko stępa. Konie prowadzone należy trzymać krótko.

Osoby piesze, prowadzące konie, powinny je trzymać krótko za cugle, również należy krótko wiązać konie u wozu.

Ujeżdżanie i musztrowanie koni na ulicach jest wzbronione.

Ostre podkowy.

§ 125.

Podczas gołoledzi powinny być konie zaopatrzone w ostre podkowy lub hacele (ocele).

Pętanie koni i bydła rogatego.

§ 126.

Większą ilość koni wolno prowadzić tylko stępa, po trzy sztuki obok siebie lub trzy pary jedną za drugą.

Także i bydło wolno prowadzić tylko mocno uwiązane, po trzy sztuki obok siebie lub dwie pary jedna za drugą.

Każda taka partja składać się może najwyżej z piętnastu sztuk koni lub bydła wzgl. 40 sztuk owiec pod dozorem conajmniej dwóch poganiaczy.

Przepis powyższy nie dotyczy pędzenia bydła na pastwisko i z powrotem.

Przy przeprowadzeniu przez miasto powinno być bydło mocno przywiązane za rogi. Stadniki powinny być prowadzone każdy przez dwóch silnych poganiaczy i mieć zasłonę na oczach.

Miejski Urząd Policyjny może w miastach ze względu na bezpieczeństwo publiczne i warunki miejscowe uregulować rozporządzeniem policyjnem pędzenie bydła rogatego, transport świń, owiec, kóz itp.

Bydło na ulicach.

§ 127.

Na drogach publicznych, ulicach i w miejscach publicznych miast i gmin wiejskich nie wolno pozostawiać jakiekolwiek bydła bez dozoru.

Poganiacze bydła.

§ 128.

Transport cieląt i świń winien być dokonany na wozach.

Przy każdym transporcie bydła winna znajdować się dostateczna ilość należycie wprawionych poganiaczy. Osób niżej lat 16 nie wolno zatrudniać przy przeprowadzeniu bydła.

W miastach wolno prowadzić bydło tylko bocznemi ulicami.

Psy stróżujące.

§ 129.

Psy, używane do pilnowania budek, taczek lub wozów na ulicy, muszą być zaopatrzone w kagańce i trzymane na smyczy.

CZĘŚĆ IV.

Zlecenia organów nadzorczych

§ 130.

Wszelkie polecenia i wskazówki miejscowych władz policyjnych oraz osób do tego upoważnionych, odnoszące się do utrzymania porządku publicznego, bezpieczeństwa i sprawności ruchu oraz ochrony osób i własności, winny być pod każdym względem przez publiczność dokładnie przestrzegane i niezwłocznie wykonane nawet wtedy, gdy są

dane tylko zapomocą znaków lub specjalnych aparatów. To samo dotyczy zleceń dotyczących utrzymania czystości i zapobieżenia hałasom.

CZĘŚĆ V.

Przepisy wykonawcze, karne i końcowe.

Zastępca właściciela nieruchomości.

§ 131.

Przekroczenia niniejszego rozporządzenia policyjnego karane będą — o ile według ogólnych przepisów karnych nie grożą kary wyższe — grzywną do wysokości 60 zł, wzgl. — w razie niemożności ściągnięcia grzywny — odpowiednim aresztem, niezależnie od odpowiedzialności cywilnej za wyrządzone szkody.

Grzywny.

§ 132.

Grzywny oraz koszty przywrócenia drogi do pierwotnego stanu wpływają do właściwego zarządu drogowego, w zależności od tego, na jakiej kategorji dróg przekroczenie miało miejsce.

Wejście w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 133.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Poznańskiego.

Z tą chwilą ukrywa się wszelkie wydane przed terminem na obszarze Województwa rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu publicznego, o ile one są sprzeczne z niniejszem rozporządzeniem.

Miejscowe władze policyjne mogą odtąd wydawać z uwzględnieniem lokalnych potrzeb rozporządzenia policyjne, dotyczące ochrony dróg publicznych oraz bezpieczeństwa ruchu na tychże tylko w wypadkach, przewidzianych w niniejszem rozporzędzeniu, a rozporządzenia te nie mogą być sprzeczne z rozporządzeniem niniejszem.

Poznań, dnia 15 lutego 1928 r.

Wojewoda: **Bniński.**

L. dz. 7232/27 VIII. D.

---

94 **OGŁOSZENIE.**

Zachowanie zabytków cechowych.

Urząd Wojewódzki zwraca uwagę na konieczność otoczenia należytą opieką aktów, ksiąg, pieczęci i wszystkich innych zabytków cechowych. Są wypadki, że wspomniane akta pochodzą jeszcze z czasów bardzo odległych, a przedstawiają onę cenne źródło nie tylko dla historji odnośnego cechu ale wogóle dla przeszłości miast i kultury naszej. Dla poszczególnych członków cechowych stanowią one nić, wiążącą ich z całemi pokoleniami przodków, którzy pracowali, w tym samym zakresie i dążyli do tych samych celów co pracownicy dzisiejsi.

To poczucie łączności ma wszelkie znaczenie kulturalne i społeczne. Uświadamia ono jednostkom znaczenie ich pracy zawodowej i podnosi przez to obowiązkowość i poczucie własnej godności. Zachowanie dawnych aktów i zabytków winno zatem być obowiązkiem dzisiejszego pokolenia.

Dotychczasowe doświadczenia uczą, że akta cechów ulegają masowemu zniszczeniu z biegiem lat, dlatego Urząd Wojewódzki przy sposobności reorganizacji cechów wzywa magistraty miast i miejskie Urzędy policyjne do złożenia jako depozytów archiwaljów cechowych w Archiwum Państwowem w Poznaniu, gdzie znajdą zabezpieczenie przed zniszczeniem i pożarem i będą zachowane dla przyszłych pokoleń. Archiwum Państwowe posiada obecnie już około 1000 ksiąg cechowych z całej Wielkopolski. Akta złożone tam będą uprzystępnione badaczom historji, którzy je wyzyskają dla celów naukowych i ewentualnie umieszczą o danych cechach należyte wzmianki w literaturze

Depozyt tego rodzaju nie przestaje być własnością stowarzyszeń i może być w razie potrzeby wycofany lub wypożyczony przez właściciela.

Bydgoszcz, dnia 8 marca 1928 r.

Starosta

w zast. (—) Dąbrowski.

L. dz. 2914/28 ST. III.

---

95 **OGŁOSZENIE.**

Kredyty dla cegielni.

W uzupełnieniu ogłoszenia z dnia 23 lutego 1928 r. l dz. 2343/28 ST. IV. podaję wzór deklaracji:

Do

Banku Gospodarstwa Krajowego

Oddział

w ....

W związku z udzielonym nam (mi) kredytem ceramicznym na produkcję cegieł i powołując się na promesę W. Panów z dnia ...., L. ....
potwierdzoną przez nas (mnie) pismem z dnia .... niniejszem zobowiązuje.......................... się:

1. Stale utrzymywać cegielnie w ruchu i starać się o wykorzystanie pełnej zdolności produkcyjnej cegielni w kierunku produkcji cegieł.

2. Nie pobierać wyższych ceny za cegłę ponad normy, wynikające z następującego obliczenia:

Cenę cegły produkcji naszej (mojej) stanowić będą koszta i zysk przedsiębiorczy co najwyżej od 20—30%.

W wypadku zaniechania produkcji cegieł i zamknięcia cegielni z naszej (mojej) winy, lub woli, względnie pobierania cen wyższych ponad normy wyżej określone, zgadzam .... się na równoczesne wypowiedzenie przyznanego nam (mi) wyżej cytowaną promesą — kredytu i zobowiązuje się natychmiast i bez wezwania kredyt WPanom gotówką spłacić.

Stampila

podpis firmowy.

Bydgoszcz, dnia 6 marca 1928 r.

Starosta

w zast. (—) Dąbrowski.

L. dz. 3170/28 ST. IV.

---

96 **OGŁOSZENIE.**

Sprawozdanie Państwowego Banku Rolnego Oddział w Poznaniu.

Państwowy Bank Rolny jest bezpośredniem narzędziem wykonawczem Rządu w zakresie finansowania reformy rolnej. oraz w zakresie popierania, drogą udzielanych kredytów, rozwoju rolnictwa, przemysłu rolnego i gospodarczej odbudowy wsi.

W zakres działalności Banku wchodzi akcja parcelacyjna, finansowanie meljoracyj, udzielanie kredytu długoterminowego (w listach zastawnych) na kupno gruntu i inwestycje rolne, oraz organizowanie kredytu rolniczego krótko-i średnio-terminowego dla drobnych i średnich gospodarstw rolnych, bądź drogą rozprowadzenia przez odpowiednie instytucje (jak spółdzielnie i kasy samorządowe) kredytów obrotowych dla drobnego rolnictwa, bądź drogą współdziałania w tworzeniu się samorządowych instytucyj kredytowych.

Państwowy Bank Rolny jest pozatem administratorem funduszów rządowych, przeznaczonych na pomoc rolnictwu (odbudowa gospodarstw zniszczonych przez wojnę popieranie hodowli, kredyty na meljoracje itd. lub wyznaczonych na specjalne akcje państwowe, związane z rolnictwem (tworzenie rezerw zbożowych).

Jak widać z powyższego, Państwowy Bank Rolny przez swoją działalność wiąże się ze wszystkiemi poczynaniami rządowemi w zakresie rolnictwa i śmiało powiedzieć można, że losy tej instytucji jej rozwój, czy względnie zastój w działalności, służyć mogą za barometr tego, co się we wspomnianym zakresie dzieje.

Ostatnie półtora roku istnienia banku od lipca 1926 r. do stycznia 1928 r., to okres rekordowego jego rozwoju, świadczącego najlepiej o stosunku obecnego rządu do spraw drobnego i średniego rolnictwa.

We wspownianym czasie, dzięki ogólnej stabilizacji warunków gospodarczych i ustabilizowaniu walut, stało się możliwem zorganizowanie kredytu długoterminowego dla drobnego rolnictwa. Suma około pół miljona złotych listów zastawnych, które zostały wypuszczone do czerwca 1926 roku, nie wchodzi wprost w rachubę. Dopiero w drugiej połowie 1926 r. i w ciągu 1927 r. kredyt ten rozwija się w poważnych rozmiarach, osiągając na 23. II. 1928 r. sumę przeszło 51 miljonów złotych wypłaconych i przeszło 100 miljonów zł przyznanych. Kredyty te $^2/_3$ idą na kupna gruntu, a więc na bezpośrednie finansowanie reformy rolnej, a w $^1/_3$ na inwestycje rolne, od których zależy podniesienie dochodowości rolnictwa.

W zakresie kredytu krótkoterminowego którego na 1 lipca 1926 r. było rozprowadzonych 42 i pół miljona złotych, wzrost cyfrowy był jeszcze poważniejszy i ostatnio na 1. II. 1928 roku ogólna suma tych kredytów wynosiła 127,7 miljona złotych. Rezultaty w tym zakresie mogą być należycie ocenione jedynie na tle ogólnego ogołocenia kraju ze środków obrotowych.

Co do rozdziału pożyczek między grupy kredytobiorcy, to w dziedzinie kredytu krótkoterminowego było dążnością Banku rozszerzanie kredytów dla spółdzielni i instytucji komunalnych, o zmniejszanie kredytów indywidualnego i kredytów dla przedsiębiorstw rolniczo-handlowych i rolniczo-przemysłowych. Inne kategorje kredytobiorców odgrywają stosunkowo małą rolę

Ten sposób rozprowadzania pożyczek, poza samym efektem udzielania rolnikom w dużym rozmiarze kredytów obrotowych przyczynia się do przywrócenia spółdzielczości i instytucjom kredytowym, samorządowym ich przedwojennego stanowiska w kraju.

Rozwój pożyczek z funduszów rządowych, administrowanych przez Bank, idzie równolegle do stanu dotacyj rządowych,

na ten cel i wykazuje wzrost z 35 miljonów zł z dnia 1 lipca 1926 r. na 93 miljonów złotych w dniu 1. II. 28 r. Sumy te rozprowadzone są między 135.000 drobnych pożyczkobiorców na odbudowę, osadnictwo meljorację, hodowlę itd. i stanowią bezpośredni wyraz troski Rządu o złagodzenie szkód wyrządzonych drobnym rolnikom przez wojnę oraz poparcie odbudowy gospodarczej wsi.

Celem możliwego zbliżenia agend Państwowego Banku Rolnego do ludności poszczególnych terenów, władze Banku kładą specjalny nacisk na rozwój sieci oddziałów prowincjonalnych.

Do trzech oddziałów w Poznaniu, Lwowie i Wilnie, które istniały już dawniej, przybyły w ciągu 1927 roku oddziały w Grudziądzu, Łucku, Katowicach i Krakowie oraz w 1928 roku agentura w Gdyni i oddział w Pińsku, którego biura będą czynne od 1 marca br. Postanowione już jest otwarcie oddziałów w Lublinie i Kielcach od 1. VI. i 1. VII. 1928 r.

Zaznaczony wyżej rozwój operacyj Państwowego Banku Rolnego w przeważającej większości był umożliwiony przez dostarczenie odpowiednich środków bezpośrednio przez Rząd obecny.

Od lipca 1926 r. Skarb Państwa wpłacił do Banku na poczet powiększenia jego kapitału zakładowego 62 miljonów złotych doprowadzając kapitał zakładowy P. B. R do pełnej obecnie obowiązującej jego wysokości — 75 miljonów złotych.

Lokaty Skarbowe wzrosły w tym samym czasie z 25 i pół miljona na 63 i pół miljona. Fundusze rządowe, administrowane przez Bank, zostały powiększone z 45 miljonów złotych na 1161 i pół miljona. Również we wkładach terminowych i czekowych które osiągnęły obecnie sumę 33 miljonów złotych, udział Państwa i instytucyj państwowych jest przeważający.

W chwili obecnej z funduszu gospodarczego, pochodzącego z zagranicznej pożyczki stabilizacyjnej, państwo przeznacza duże sumy na zakup listów zastawnych i przygotowywanych obligacyj meljoracyjnych, które w znacznej mierze przyczynią się do rozwoju działalności Banku.

Powyższe dane ilustrują w całej pełni i dokomentują cyfrowo wysunięte przez nas twierdzenie, że rozwój działalności Państwowego Banku Rolnego jest barometrem, na którym można odczytać bezpośrednią troskę obecnego Rządu, o rozwój rolnictwa w Państwie.

Państwowy Bank Rolny, dzięki takiemu stanowisku obecnego Rządu mógł w rezultacie rozwinąć swoją działalność w takim stopniu, że jego pomoc dla rolnictwa za ostatni okres półtoraroczny jest naogół trzykrotnie większa, aniżeli za całe pięciolecie poprzednie.

Najgłówniejsze dane porównawcze z działalności P. B. R.

Data	Suma bilansowa	Kapitał zakładowy	Fundusze admin.	Kredyt długoterminowy				Kredyt krótkoterminowy	Pożyczki z funduszu administrac.
				Przyznano		Wypłacono			
	tys. zł	tys. zł	tys. zł	Ilość poż.	Suma tys. zł	Ilość poż.	Suma tys. zł	tys. zł.	tys. zł
Na 1. 7. 1926 r.	122.123 100,0 %	13.380 100,0 %	44.906 100,0 %	1.181 100,0 %	3.700 100,0 %	239 100 %	628 100 %	45.168 100,0 %	34.999 100,0 %
Na 1. 2. 1928 r.	429.275 351,5 %	75.000 560,5 %	125.655 279,8 %	21.473 1818,2 %	95.881 2591,4 %	10.505 4395,4 %	46.469 7399,5 %	127.747 282,8 %	93.056 265,9 %

Bydgoszcz, dnia 7 marca 1928 r.

Starosta

w zast. (—) **Dąbrowski.**

L. dz. 3286/28 **ST. IV.**

97

OGŁOSZENIE.

Wyłudzanie wsparć.

Poniżej podaję wykaz osób wyłudzających zapomogi, których gmina przynależności nie zwraca.

Nazwisko i imię	Wiek względnie data urodzenia	Gmina przynależności	Uwagi
1. Augustyniak Florentyna	—	Miedzież pow. Końskie (Nowogrodek	Augustynlaak wyłudza zapomogi na rachunek gminy Rajca
2. Badura Marjanna	—	Stopnik (Kielce)	
3. Bojenwol Szmnl	lat 37	Baranow gm. Wola Czołnowska pow. Puławy (Lublin)	
4. Baliński Adam	lat 20	Parczew, pow. Włodowa (Lublin)	
5. Chemicz Józef	urodz. 1901	Hołosko Małe (Lwów)	
6. Cabanowice Estera i Izrael (małżonkowie).	—	Dąbrowa, pow. Sokolski (Białystok	
7. Chyra Józef	urodz. 1891	Truskolany, pow. Częstochowski	
8. Dagobert Zdzisław	urodz. 1905	Jarosław (Lwów)	
9. Filipczak Marja z 6 letnią córeczką.	lat 30	Posada Liska (Lwów)	
10. Filipowicz Jan	lat 24	Puławy (Lublin)	
11. Gryncweig Chaja-Ita	16. 2. 1900	Łódź	
12. Grzybek Mikołaj	urodz. 1885	Łódź	
13. Grzeszkowski Józef	15. I. 1876	Kalisz	
14. Gajewski Stefan	—	Pilica, pow. Okulski (Kielce)	
15. Garbisz Piotr Jan	—	Zawiercie (Kielce)	
16. Gromski Jan	lat 23	Kielce	
17. Hatala Stefiania	urodz. 1903	Rzyki, pow. Wadowice (Kraków)	
18. Holiszewski Władysław	urodz. 1902	Rybijów (Stanisławów)	
19. Jarosz Tomasz	urodz. 1899	Łódź	
20. Kosakowski Władysł.	urodz. 1892	Rudawka, gm. Kurjanka, pow. Augustowski (Białystok)	
21. Krech Franciszek	urodz. 1897	Kamionka Strumiłowa (Tarnopol	
22. Kycia Adam	18. 6. 1897	Lublin	
23. Lach Józef	urodz. 1906	Kielce	
24. Mikołajczak Stanisław	—	Równo (Łuck)	
25. Mokrywa Wawryk	—	Oleksiniec, wieś Rydoml, pow. Krzemieniowski (Łuck)	
26. Mastaj Józef	urodz. 1896	Zawadka, pow. Jasło (Kraków)	
27. Musiał Wincenty	—	Stągniewice, gm. Kowala, pow. Miechowski (Kielce)	
28. Mikulewicz Adam	lat 28	Zarzęcze, gm. Pierszajska pow. Wołyński (Nowogrodek)	
29. Nowaczyk Jan	17. 6. 1898	Oborniki (Poznań)	
30. Obrośląk Józef	lat 19	Motoga, gm. Wola Czołnowska pow. Puławy (Lublin)	
31. Omen Marjan	—	Myszyniec, pow. Ostrołęcki (Białystok)	
32. Piechnik Władysław	ur. 1879	Godów, pow. Wieliczka (Kraków.	
33. Pechmann Srul-Laib	—	Szczurowiec, pow. Radzichów (Tarnopol)	
34. Rzeźnikówna Marja	ur. 1898	Jaślany, pow. Mielec (Kraków)	
35. Rozłach Jan	—	Pilica, pow. Okulski (Kielce)	

Nazwisko i imię	Wiek względnie data urodzenia	Gmina przynależności	Uwagi
36. Rybicka Agnieszka	—	Ziółkiewka (Lublin)	
37. Sady Stefan	—	Burzec, gm. Wojciechów, pow. Łukowski (Lublin)	
38. Sobczyk Józef	26. 2. 1892	Łódź	
39. Sosnowski Józef	—	Węgłeszyn pow. Jedrzejów (Kielce).	
40. Semejko Julja	lat 41	Tarnogród pow. Biłgoraj (Lublin).	
41. Szendel Józef	24. I. 1858	Łódź.	
42. Wysocki Teofil	ur. 1906	Stadzianka gm. Czarna Wieś pow. Białystok.	
43. Wagner Karol	20. 12. 1905	Łódź.	

Bydgoszcz, dnia 7 marca 1928 r.

Przewodniczący Dr. Bereta.

L. dz. 1413/28 W. P. IV.

98 **OGŁOSZENIE.**

Wolne miejsca w Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy i ich Ekspozyturach

P. U. P. P. Poznań: 3 bednarzy, 3 lakierników.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 2 fornali, 2 służących na wieś, 1 parobek, 1 tokarz-armaturowy, 1 narzędziarz-spec. na sznyty i matryce, 1 kowal-maszynista, 1 inżynier na centralne ogrzewanie specjalista technik.

P. U. P. P. Ostrów: 6 sług żeńskich.

Ekspozytura Gniezno: 5 formiarzy w żelazie, 2 malarzy do fabryki maszyn, 4 parobków, 8 sług żeńskich na wioski

Eksdozytura Inowrocław: 100 robotnic sezonowo-rolnych, od 1 IV. 28 r.

Ekspozytura Chodzież: 1 formiarz do odlewni żelaza, 3 parobków, 10 sług na wieś, 1 służąca do miasta znająca lepsze gotowanie. 1 stenotypistka, 300 dziewczyn do pracy przy zalesianiu, płaca jak w nr. 9 Orędownika Urzędowego.

Ekspozytura Nowy-Tomyśl: 200 robotników do wyrębu drzewa w Państw. Nadlsś Sieraków, praca akordowa i zarobek 350—400 zł, 400 mężczyzn i 500 kobiet do kultur leśnych od 15 III br. do Nadleśnictwa Państwowego w Sierakowie, zarobek dla mężczyzn na godz. 45 gr dla kobiet 35 gr. Kandydatów wysyłać partjami po uprzednim porozumieniu z Nadleśnictwem Państw. w Sierakowie.

Ekspozytura Leszno: 2 elektromonterów, 1 tapicer na prace klubowe, 1 fryzjer, 1 fryzjerka, 57 służących do miasta i na wieś, 15 parobków do gospodarzy.

Ekspozytura Kępno: 14 sług żeńskich na wieś do gospodarzy, od 25 do 30 zł mies. 1 służąca umiejąca gotować, prać i prasować.

Wolne miejsca dla terminatorów.

P. U. P. P. Poznań: 1 uczeń kupiecki, 1 uczeń ślus.-mech., 1 uczeń stolarski.

Ekspozytura Leszno: 1 uczeń stolarski, 1 uczeń młynarski, 1 ogrodniczy, 1 uczeń do drogerji, 2 uczni drukarskich.

Bydgoszcz, dnia 10 marca 1928 r.

Starosta

w zast. (—) Dąbrowski.

L dz. 3396/28 ST. IV.

99 **OGŁOSZENIE.**

Unieważnienie pieczęci obszaru dworskiego. Dąbrówka-Kujawska.

Unieważniam niniejszem urzędową okrągłą pieczęć obszaru dworskiego **Dąbrówka-Kujawska**, która przełożony tego obszaru w dniu 15 lutego br. podczas podróży zagubił.

Wygląd pieczęci jest następujący: średnica 33 mm. brzeg podwójny w górnem półkolu mieści się nazwa „Dąbrówka Kujawska“ poprzedzona i zakończona kreskami, w dolnem półkole zaś „pow. Inowrocławski“, w środku pieczęci znajduje się w dwuch rządkach napis „obszar dworski“.

Podając powyższe do wiadomości, polecam podległym mnie władzom badać dokładnie legalność dokumentów, zaopatrzonych wymienioną pieczęcią, a w wątpliwych wypadkach żądać stwierdzenia autentyczności w spomnianym obszarze dworskim,

w komisarjacie obwodowym w Złotnikach Kujawskich, lub w Starostwie powiatu inowrocławskiego.

Powyższe podaje do wiadomości.

Inowrocław, dnia 9 marca 1928 r.

Starosta.

(—) Dietl.

100 **OGŁOSZENIE.**

Kredyty dla podniesienia sadownictwa.

Ministerstwo Rolnictwa zawiadamia, że kredyt 200,000,00 zł, którym Ministerstwo dysponowało w roku budżetowym 1927/28. na podniesienie sadownictwa, został już całkowicie zadysponowany, wobec czego nowych podań o przyznanie pożyczek z tego kredytu nie należy nadsyłać do Ministerstwa.

O ile Ministerstwo uzyska anologiczne kredyty na następny rok budżetowy, to akcja udzielania pożyczek zostanie wznowiona, o czem zainteresowani zostaną we właściwym czasie zawiadowieni.

Bydgoszcz, dnia 8 marca 1928 r.

Starosta.

w zast. (—) Dąbrowski.

L. dz. 2331/28 ST.IV.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

Ważne! Podatkowa książka kwitowa

do nabycia w Drukarni dla Handlu i Przemysłu, Bydgoszcz ulica Dr. Emila Warmińskiego 13.

DRUKARNIA DLA HANDLU I PRZEMYSŁU

W BYDGOSZCZY, Dr. Emila Warmińskiego 13

poleca następujące formularze znajdujące się stale na składzie:

Formularze wzór A.

1 Zapozew na zebranie gminne
2 Protokół
3 Etat gminy wiejskiej
4 Wykaz dochodów z należności składek i podatków
5 Obliczenie dochodu i rozchodu
5a do. wkładka
6 Gotówkowe doch. i rozchody gminy
7 Lista repartycyjna
7a do. wkładka
8 Kontrakt
9 Kontrakt dzierżawy polowania
10 Świadectwo pochodzenia
11 Przepustka na przepęd
12 Wykaz podatkowy
13 Upomnienie
14 Dowód wpłaty
15 Obliczenie dochodu i rozchodu
16 Obwieszczenie o wydzierżawieniu polowania
17 Świadectwo pochodzenia koni
18 Karta zgłosz. zwierz. pociągowych
19 Wykaz
20 Pokwitowanie zgłoszenia
21 Wykaz zmian
22 prawozdanie z właśc. użytku pod.

Formularze wzór B.

1 Etat
2 Dziennik kasowy
3 Dziennik
4 Dziennik

Formularze policyjne

1 Wykaz zmian listy dusz
2 Policyjne za- i odmeldowania
3 Świadectwo moralności
4 Karta meldunkowa
5 Listy dusz

Dla urzędu st. cywilnego

1 Doniesienie do sądu o urodzeniu
2 Doniesienie do sądu o zgonie
3 Doniesienie do sądu w myśl § 44
4 Świadectwo urodzenia
5 Pośw. zad. wyp. rodzin ważne do chrztu
6 Dokument urodzenia
7 Zapowiedź

Dla rolników

1 Książka służbowa
2 List przewozowy na mleko Poświadcz. stan. i rodowód źrebaka
4 Wykaz przesyłk. na mleko

Dla kas chorych

1 Zawiadomienie o przyj. do pracy
2 Odmeldowanie z kasy chorych
3 Zaświad. o zmianie zarobku

Formularze akcyzowe

1 Rejestr przych. i rozch. wódek
1a do. wkładka
2 Księga przychodu i rozch. spir. w fabr.
2a do. wkładka
3 Księga przych. i rozch. got. w fabr.
3a do. wkładka
4 Księga obrachunkowa fabr. wód. gat.
4a do. wkładka
5 Księga obrachunkowa fabr. wód. czyst.
5a do. wkładka
6 Księga rozch. wyrób. wódcz. fabr
6a do. wkładka
8 Świadectwo przewozowe
9 Zgłoszenie do opod. k wina
10 Księga podręczna
10a do. wkładka
11 Księga produkcji
11a do. wkładka
12 Księga przychodu i rozchodu soli
12a do. wkładka
13 Książka produkcji wytwórni win
13a do. wkładka
14 Książka przychodu i rozchodu wina i pod.
14a do. wkładka
15 Książka przychodu i rozchodu wina
15a do. wkładka
16 Zgłoszenie gorzelni
17 Książka produkcyjna gorzelni
18 Książka magazynowa gorzelni
19 Protokół przemiaru piwa
20 Książka wpisów piwa zwracanego do browaru
21 Książka podatku od piwa—magazynowe
22 List konwojowy
23 Zgłoszenie warki

C. P. 42 b. Nakaz zapłaty
S. 43 Wniosek o przyj. pieniędzy w celu dep. przy sądzie powiatowem
44 Nakaz zapłaty na zasadzie wym,
101 Dziennik lekarski
102 Krzywa ciepłoty
103a Wykaz A. dot. szczepienia ospy
104b Wykaz B. dot. szczepienia ospy
105c Wykaz C. dot. szczepienia ospy
106 Świadectwo pierwszego szczepienia ospy
107 Świadectwo drugiego, ponow. szczepienia ospy
108 Doniesienie o wypadku w rolnic.
109 Doniesienie o wypadku w przem.
110 Deklaracje rezerwistów
111 Kosztorys
112 Rachunek 4° fol.
113 Rachunek 8° fol.
114 Księga hotelowa
115 Kontrakt sprzedaży
116 Kwity
117 Kwity podw., perf.
118 Tygodniowy wykaz godzin
119 Tygodniowy wykaz godzin
126 Umowa najmu
127 Porządek domowy
131 Wykaz młodocianych
131a Wykaz młodocianych wywieszky
132 Wykaz młodocianych dla władza
133 Karta rowerowa
134 Rozp. policyjne dot. piekarń
135 Zaświadczenie bezrobocia

Formularze podatkowe

121 Dowód wpłaty podatku obrot.
122 Wykaz na państwowy podatek dochodowy od uposarzeń
123 Sprawozdanie o odwózkach pień
124 Deklaracja przychodowa
124 Dowód na wpłacony podatek
126 Bilans
128 Uchwała dot. umów o przeniesieniu własności nieruchomości
129 Uchwała dot. podatku od prawa wykonywania polowania
130 Uchwała dot. podatku do państwowego podatku gruntowego
131 Uchwała dot. podatku 50% z wpływów komunalnych do państwowego podatku przemysłowego

Książkowość rzemieślnicza

1 Księga kasowa i dziennik dla mniejszych przemysłowców
2 Księga główna — dłużnicy
3 Księga główna — wierzyciele

Formularze dla szkół

1 Spis ruchomości
1a Spis ruchomości (wkładka)
2 Lista zmud
2a Lista zmud (wkładka)
3 Zaświadczenie zwolnienia
5 Przekaz pocztówka
6 Świadectwo szkolne
7 Świadectwo szkolne
8 Spis dzieci, dotyczy przedwczesne zwolnienie
8a do. wkładka
10 Lista roczna
11 Rozkład lekcyjny
12 Wykaz karygodnych zmud
12a do. (wkładka)
13 Tygodniowe sprawozd. szkolne
13a do. (wkładka)
14 Katalog główny
14a do. wkładka)
15 Podział nauk
151 Książka sprzedaży broni i amunicj
151 do. wkładka
152 Konosament
153 Żeglarski list przewozowy

Dalsze formularze w przygotowaniu.

Drukiem i nakładem Drukarni dla Handlu i Przemysłu Bydgoszcz, ulica Dr. Emila Warmińskiego 13
Za dział nieurzędowy odpowiedzialny A. Mamach w Bydgoszczy